

BASKETBOLDA SPORCU SÖZLEŞMELERİ

Değerli Katılımcılar,

Spor Komisyonumuzun 2009 yılı faaliyetleri arasında yer alan Söyleşilerin ikincisinde bugün, futboldan sonra sportif ve endüstriyel anlamda en gelişmiş spor dalını, basketbolu, basketbolun özellikle sportif yanını, biraz da hukuksal yanını konuşacağız.

Amerika'da doğduğu ve Kızılderililerin basit olarak oynadığı bilinen basketbolun bugünkü durumuna gelmesindeki ilk bilinçli çabalar, 1891 yılında Genç Erkekler Hıristiyan Birliği Eğitim Okulunda Amerikalı bir beden eğitimi öğretmeni olan Dr. James Naismith tarafından başlatılmıştır. Springfield Kolejinde on üç maddelik kurallar ile oynanmaya başlanan, atlet ve beysbolculara kış antrenmanı yaptırmak amacıyla geliştirilen bu oyundaki amaç, tahtadan yapılmış sepetlere topun sokulmasıydı. İlkinde 7 kişilik iki takım arasında 20'şer dakikalık üç devre üzerinden oynanan oyunun asıl hedefini sepetler oluşturduğundan, Dr. Naismith tarafından bu oyuna "sepet topu" anlamına gelen BASKETBOL adı verilmiştir.

Basketbolun Avrupa'daki ilk denemesi, 1893 yılında Paris'in Treviso sokağındaki eski bir jimnastik salonunda yapılmıştır. Daha sonraları, özellikle Birinci Dünya Savaşı sırasında, basketbolun Avrupa'da yayılmasında Amerikalı askerlerin büyük etkisi olmuştur. Hızla gelişme gösteren basketbol böylece Avrupa'da en gözde sporlar arasında yerini almıştır. Amerika, 1897 yılında erkeklerde, ardından 1900 yılında bayanlar arasında ilk milli basketbol şampiyonalarını düzenleyerek, bu sporu ülke çapında popüler hale getirmiştir. Amerikalılar milli spor olarak benimsedikleri basketbolu, 1904 St.Louis Olimpiyat Oyunları'nda kulüp takımları arasında maçlar düzenleyerek, Olimpiyat Oyunları'na katılan tüm ülkelere tanıtmışlardır.

Geçen zaman içerisinde ilginin gittikçe artması üzerine 20 Haziran 1932'de, basketbolu yönetmek, basketbolun daha hızlı yayılması ve daha zevkli bir oyun haline gelebilmesi için gerekli her türlü düzenlemeleri ve oyun kurallarını hayata geçirmek amacıyla İsviçre, Yunanistan, İtalya, Portekiz, Arjantin, Romanya ve Çekoslovakya Basketbol Federasyonlarının işbirliğiyle Cenevre'de uluslararası Amatör Basketbol Federasyonu (FİBA) kurulmuştur. FİBA'nın kuruluşundan üç yıl sonra 1935'de yine Cenevre'de ilk Avrupa Şampiyonası yapılmış ve Letonya birinci olmuştur. Kitleleri bu kadar önüne almışken, hız kesmek olmaz diye düşünülmüş olmalı ki, Avrupa Şampiyonasından 1 yıl sonra, 1936 yılında, Berlin'de yapılan Olimpiyatlara basketbol resmi oyun olarak dâhil edilmiştir.

O yıllarda diğer spor dalları gibi basketbol da savaştan nasibini almış, ilk Dünya Şampiyonası ancak 2. Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra, 1950 yılında Arjantin'in başkenti Buenos Aires'te yapılmış olup dünyanın basketboldaki ilk şampiyonu ise Arjantin'dir. Bayanlarda ise ilk Dünya Şampiyonası 1953'te, bayanların katıldığı ilk Olimpiyat Oyunları 1976'da yapılmıştır.

Basketbol dünyanın birçok yerinde ulusal ve uluslar arası düzeyde bu kadar kurumsallaşırken Türkiye'de ilk defa, 1904 yılında Amerikan Robert Koleji öğrencileri tarafından oynanmıştır. Robert Kolej Salonu'nda Amerikalı öğretmenler yönetimindeki bu maç bir denemeden ileriye gitmedi. 7 yıl sonra Galatasaray Lisesi Beden Eğitimi öğretmenlerinden Ahmet Robenson, basketbol kurallarını dilimize çevirdi ve yönetmenliğe uygun 10'ar kişilik takımlar arasında maç yapılmasını sağladı. Galatasaray Lisesi salonunda karşılıklı iki duvar kâğıt sepetler konarak oynan ilk müsabakada tüm basketbolcular sakatlandı. Ahmet Robenson'un basketbol konusundaki teknik bilgi eksikliğinden, olumlu sonuç vermedi. 1913 yılında Fenerbahçe Kulübü'nde basketbol çalışmaları başladı. Oyunlar Kurbağalıdere'de tenis kortundaki açık sahada sadece yaz

sezonunda yapıldı. Daha sonra rakip bulunamadığı için bu çalışmalarda durdu. 18 Kasım 1920'de Cağaloğlu'ndaki Yüksek Öğretmen Okulu'nun bahçesinde Selim Sırrı Tarcan tarafından bir spor şöleni düzenlendi. Şölene o sırada Genç Erkekler Hıristiyan Birliği'nin spor sorumlusu bulunan Dr. Diver de katıldı. Basketbolun doğduğu yer olan Springfield'den mezun olan Dr. Diver'i "basketbolu öğretmek" teklifini Tarcan olumlu karşıladı. Diver'in verdiği derslerden sonra 4 Nisan 1921 günü Yüksek Öğretmen Okulu'nun bahçesinde okul takımı ile Genç Erkekler Hıristiyan Birliği'nin Amerikalılardan Kurulu takımı karşılaştı. Genç Erkekler Hıristiyan Birliği Genel Başkanı Stricker'in yönettiği maç 18-24 Amerikalıların lehine sonuçlandı.

Türkiye'de ilk basketbol ligi ise 1927 yılında başladı. Musevilerden Kurulu Maccabi şampiyonluğunu 1933 yılına kadar sürdürdü. Naili Moran ve Feridun Koray'ın çabası ile güçlenen Galatasaray takımı ve 1933 yılında Türk Spor Kurumunun basketbolu ele alması ile Maccabi'nin üstünlüğü sona erdi. Beyoğlu Halkevi'nin Tepebaşı'ndaki salonunda yapılan İstanbul Basketbol şampiyonalarında Yekta Rodrig'den Kurulu Galatasaray takımı arka arkaya dört yıl şampiyon oldu.

Basketbol ilk milli temas 24 Haziran 1936'da yapıldı. Kendi paraları ile Yunanistan milli takımını yurdumuza getiren ve Kaptan Naili Moran, Jak Habib, Feridun Koray, Dionis Sakalak, Hazdayi Penso, Hayri Arsebük, Sadri Usuoğlu ve Nihat Ertuğ'dan oluşan milli takım, Beyoğlu Halkevi salonundaki karşılaşmayı 49-12 kazandı. Yunanistan'a karşı alman bu galibiyet basketçilerimize Berlin Olimpiyatları kapılarını açtı. Takımımız ilk maçta Şili'ye 30-16, Mısır'a 33-23 yenilerek elendi. Basketbol Milli Takımımız uzun süren bir duraklamadan 10 yıllık bir aradan sonra Yunanistan seyahatinde sahaya çıktı. 1946 yılında Atina'da yapılan müsabakayı da takımımız 34-30 kazandı.

İlk bayan milli basketbol takımımız Faik Gökay tarafından oluşturuldu ve 12 Eylül 1964'te Batı Almanya'ya karşı oynadığı ilk maçı 48-44 kaybetti.

Türkiye Basketbol Federasyonu 1 Mart 1959 yılında kurulmuş olup, 13 Aralık 1966 tarihinde yayımlanan 12476 sayılı yönetmelikle, bugün kısaca "Deplasmanlı Basketbol Ligi" adıyla andığımız ligler başlatıldı. 1968-69 sezonundan itibaren Basketbol Federasyonu, Deplasmanlı İkinci Ligi kuruldu ve özellikle 70'li yıllarda bazı özel kuruluşların da basketbol takımları oluşturmaları ile Türk basketbolü canlanma dönemine girdi. 1977 yılında Fransa'da yapılan "Avrupa Yıldızlar Basketbol Şampiyonasında Türkiye, Avrupa Şampiyonluğu'nu kazandı.

Türk Basketbolunda, *1977'de* Türkiye Avrupa Yıldızlar Basketbol Şampiyonasında; 1993'te Efes Pilsen Koraç kupasında, Galatasaray Bayan Basketbol takımı ise geçtiğimiz günlerde FİBA Eurocup'ta şampiyon olmuşlardır.

Dünyadaki ve Türkiye'deki kısa tarihini sunduğum basketbol; sportif anlamdaki keyfi ve gün geçtikçe artan ilgili sayısı yanında, kulüplerin milyon dolarlık bütçeleri ile dev bir sektör olarak karşımızdadır. Kulüplerin idari ve mali yapıları, oyuncuların kulüple olan ilişkileri, ulusal ve uluslararası arenadaki mücadele dikkate alındığında, "profesyonelliğin kaçınılmaz olduğu görülen basketbolun Türkiye'de halen daha amatör branş olarak algılanması, hukuki ve teknik altyapısının bu çerçevede oluşturulması kabul edilebilir bir durum değildir. Futbol bir yana, diğerleri bir yana tarzında bir bakış açısı ile basketbolun, 5ü'ye yakın federasyon ile hukuki ve idari olarak tek bir çatı, yani Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü çatısı altında toplanması bu dalın gelişimine engel teşkil etmektedir. Kendine özgü kuralları ve sistemi olan Basketbolun artık, diğer spor dallarından tamamen bağımsız ayrı bir hukuki ve idari yapılanmaya kavuşmaya, üstelik profesyonel bir dal olarak da kabulüne ihtiyaç vardır.

Biz, İstanbul Barosu'nda sporun ve spor hukukunun gelişmesi, diğer branşlar gibi basketbolun da hukuki ve idari anlamdaki gelişimi için çalışmalarını Spor Komisyonumuz

aracılığıyla yürütüyor, başkaca kurum veya birimlerce yapılan çalışmalara da destek veriyoruz. Bu çalışmalardan biri olan bugünkü söyleşiye katılan Efes Pilsen Kulübünün iki değerli mensubu, Genel Menejer Sayın Engin zerhun ve aynı zamanda Milli Basketbolcu da olan Sayın Kerem Tuneri'ye, ve siz değerli meslektaşlarıma katılımınız için teşekkür ederim.

Av. Muammer AYDIN

İstanbul Barosu Başkanı

(20.04.2009, Orhan Apaydın Konferans Salonu)